

„Jaroslav Seifert si zaslouží, aby jeho jméno vstoupilo do každodenního života Pražanů,“ říká Jiří Dědeček

08.04.2015

V minulém čísle Radničních novin se každý mohl dočíst, že neutěšený trojúhelníkový prostor v křížení ulic Lipanská, Chelčického, Táborská a Seifertova by mohla zvelebit pocta Jaroslavu Seifertovi. Záštitu nad veřejnou sbírkou, která by pomohla celý projekt zrealizovat, převzalo České centrum Mezinárodního Penklubu. Jeho předseda, jinak písničkář, básník a překladatel Jiří Dědeček se rozpovídal nejen o předním českém básníkovi, ale též o svobodě slova a fungování Penklubu, jenž se snaží pomoci perzekuovaným literátům v izolovaných zemích.

Má podle vás smysl stavět pocty našim klasikům?

Je důležité, aby tady vůbec něco takového vzniklo. Co se týče Seiferta, je tu jen, tuším, pamětní deska a pojmenovaná ulice, přitom je to někdo, kdo skutečně udělal díru do světa. Zasloužil by, abychom o něm věděli víc. Aby jeho jméno vstoupilo do každodenního života Pražanů.

Co pro vás osobně znamená pojem Jaroslav Seifert?

Celou tu generaci, z níž Seifert pochází, mám velice rád. Ale nebudu zastírat, že mám raději poezii Karla Tomana a úplně nejvíc vyhledávám Františka Gellnera.

To byli zcela odlišní básníci.

To je pravda. Mají ale společnou anarchistickou notu a minulost. U Seiferta je fascinující jeho vývoj. Nejdříve byl ovlivněn ještě obrozenci, hlavně Vítězslavem Hálkem, nakonec se z něho stal absolutně moderní básník, viz třeba sbírka *Koncert na ostrově*, která je podle mého názoru nedocenená, ale strašně

krásná. Tím je pro mě Seifert velice přitažlivý, zároveň ale i těžko čitelný.

Které jeho dílo máte tedy nejraději?

Víte, mně se vlastně nejvíce líbily jeho paměti, věnované právě do jisté míry Žižkovu. *Všecky krásy světa* jsou nádherně napsané. Tolik postřehů a zážitků je v tom díle. Já tou četbou strávil snad půl roku, znovu a znovu jsem se k němu vracel. Je to totiž knížka, ve které pokaždé, když ji otevřete, najdete něco nového, stejně jako v Bibli.

Souhlasíte s tím, že oproti jiným generačním básníkům si Seifert po celý život uchoval svoji tvář?

Bezpochyby. To byl člověk, který se nikdy nezaprodal, a když se angažoval, tak to nebylo z prospěchářství, ale z ryzího přesvědčení. Protože inteligentní člověk nemá stále stejné přesvědčení a vyvíjí se. S ohromnou pozorností jsem sledoval udílení Nobelovy ceny, které provázelo tolik trapných okolností, kdy např. Miroslav Florian, český básník, byl za ním vyslán, protože se bolševický stát pokoušel o komunikaci s ním a chtěl si přivlastnit jeho úspěch. Ale starý pán to dokázal udržet na velice noblesní úrovni.

Najdeme nějakou souvislost mezi Jaroslavem Seifertem a Penklubem?

Žil v době, kdy Penklub měl obrovskou váhu. Psané slovo platilo, literatura byla v popředí zájmu veřejnosti, což dneska již není. O tom, že vyšla sbírka, nový román, mluvila celá země. Seifert měl štěstí, že žil v této době. Na dlouhém životě Jaroslava Seiferta můžeme vidět i odraz fungování Penklubu – Čapkovská éra, pochmurná válečná léta, pak dlouhá doba přerušena kratičkým obdobím v 60. letech, kdy byl klub probuzen ze své nečinnosti. To všechno Seifert prožíval. Jeho knížky byly k sehnání zčásti v samizdatech, on sám prožil období ohromných společenských změn. Jednoznačně a přímočaře reflektoval svoji dobu.

Svoboda slova je stále dominantní pro Penklub?

Jak se zdá, svoboda slova je uvedena v Chartě Penklubu již od dob Karla Čapka, kdy nastupoval Mussolini nebo Franco, později Hitler. My jsme se toho tématu znovu důrazněji chopili někdy v roce 2006. Mnohým z nás mohly před rokem 89 vycházet knížky jen v samizdatových nebo exilových nakladatelstvích, máme stále v živé paměti, jak těžké bylo povzbudit morálku v izolovaném státě. Proto jsem se dohodl s lidskoprávní sekcí Člověka v tísni, odkud dostáváme kontakty na perzekuované literáty v totalitních zemích.

Jak to funguje v praxi?

Já za nimi jezdím, snažím se je podpořit nejen hmotnými dary, ale hlavně vědomím, že v tom nejsou sami, že nic netrvá věčně a jednou to přejde. Když jsou peníze, vydáme jim knižní publikaci. Máme výbor pro vězněné spisovatele. Píšeme dotyčným vládám a orgánům, zastáváme se vězněných. Není to zbytečná práce – když na nějakého vězně upozorníme, pak z něj již nelze udělat anonymní oběť. Naopak se s ním

musí zacházet o něco lépe.

Nemrzí vás trochu, že o činnosti Penklubu široká veřejnost neví? Proč lidé nechtějí v dnešní době slyšet o perzekuovaných literátech?

Tato civilizace bohužel sklouzla k povrchnosti a hluboké příběhy dnes nikoho nezajímají. Ani samotná literatura nemá takovou sílu jako kdysi, nahradila ji televize a internet. Počítač strašně nahrává grafomanii. Knihu dnes napíše kdokoli, vydat si ji může sám vlastními prostředky. Že je někdo spisovatel, to bohužel ztratilo na zvuku, dnes jím může být každý. Za Čapkových časů to něco znamenalo, dnes z toho nezbylo nic. Lidé nechtějí slyšet moralizování, řekněme si na rovinu: národ si už nepřeje, aby mu byly neustále předkládány čisté a ryzí vzory. Většina lidí totiž neseděla ve vězení a byla ve straně, proto byl kdysi nejpopulárnějším politikem Vladimír Dlouhý, nikoli Václav Havel...

Takhle to skoro zní, jako by internet byl zodpovědný za úpadek literatury.

To samozřejmě ne. Práce se zjednodušila, a to se třeba i týká příspěvků do novin. Vždyť já ještě zažil situaci, kdy jsem nosil do Lidovek fejetony psané na stroji. Tam mi řekli: „Jo, dobrý, tohle přehod', předělej, a zítra zase dones.“ Že dnes nepotřebuju psát na papír, vnímám jako velkou pomoc. Totéž se týká i nahrávání písniček. Každý může mít doma studio a písničku publikovat volně na internetu.

Jako písničkář musíte mít ohromnou svobodu v tom, co děláte. Souhlasíte?

Je to strašně prima. Snad jen malý rozdíl vidím v tom, zda chce člověk vyjít vstříc populární hudbě, nebo zůstat na své parketě hlásání pravd, které nikoho nezajímají. To je ale jedno, protože záleží na dotyčném, co chce, a v tom je právě ta svoboda.

Co chystáte do budoucna?

Vyjde mi deska se zhudebněnými básněmi Františka Gellnera. Jak jsem říkal, je to můj nejoblíbenější básník, z kterého беру ve svém životě asi nejvíc. Škoda jen, že se nedožil vyššího věku. Také jsme se ženou rozhodli přiblížit víc lidem mého tchána Jiřího Brdečku skrze naše rodinné nakladatelství Limonádový Joe. Všichni poměrně dobře znají jeho tři filmy **Limonádový Joe, Tajemný hrad v Karpatech a Adéla ještě nevečeřela**. Široká veřejnost ale neví o jeho fejetonistické a recenzní činnosti, kreslených vtipech a především o světově proslulých animovaných filmech. Tak jsme si řekli, že trochu rozšíříme jeho posmrtnou slávu.

Jiří Dědeček (nar. 1953) je písničkář, básník, textař, překladatel, spisovatel a autor četných televizních a rozhlasových pořadů. V 70. a 80. letech tvořil s Janem Burianem autorskou dvojici, spolupracoval s mnoha dalšími umělci, jako Jan Vodňanský, Petr Skoumal, Vladimír Mišík. Píše i literaturu pro děti – v roce 2012 mu vyšly *Pohádky o Malé tlusté víle*, o rok později *Život a cesta hrocha Obludvíka*. Se svojí ženou/spisovatelkou Terezou Brdečkovou se stará o literární pozůstalost Jiřího Brdečky, autora **Limonádového Joe**. Od roku 2006 je čestným předsedou Českého centra Mezinárodního Penklubu.

Text a foto: Martin Hošna